

Lipiec 1980: strajk lubelskich kolejarzy

Z początkiem lipca 1980 roku zaczęło się deszczowe lato zakończone gorącym Sierpniem. Za dwa miesiące w całym kraju tworzyły się struktury NSZZ „Solidarność”. Strajki w lipcu 1980 roku zapoczątkowały „Solidarność”.

16 lipca 1980 r. do strajku dołączyła Lokomotywnia w Lublinie.

Do protestu włączyły się załogi Lubelskiego Przedsiębiorstwa Budownictwa Mieszkaniowego, Lubelskiego Przedsiębiorstwa Budownictwa Przemysłowego, Przedsiębiorstwa Robót Inżynierskich, PTHW, Transbudu, Elektrociepłowni „Cefarmu”, „Polfy”, Zakładu Remontowo-Energetycznego, Spółdzielni Pracy Niewidomych, MPK, WPHW, Spółdzielni Transportu Wiejskiego, Fabryki Domów, MPO, CPN, PKS, Zakładów Kulnierskich, Spółdzielni Zabawkarskiej „Bajka”.

W Krańniku strajkowały: MPK, PKS, PTHW, Fabryka Łożysk Tocznych. W Lubartowie – Huta Szkła, Garbarnia i Mechaniczne Zakłady Produkcyjne. W Puławach: Zakłady Azotowe i PKS. W Chełmie zastrajkowały Zakład Komunikacji Miejskiej i Transbud (i to po wizycie I sekretarza KC PZPR Edwarda Gierka w tym mieście).

Strajkowały także: poniatowska „Eda”, Spółdzielnia Pracy w Opolu Lubelskim, biłgorajski oddział PTHW, Przedsiębiorstwo Urządzeń Technicznych w Radzynie Podlaskim i Kocku, Zakłady Odzieżowe „Delia” w Zamościu, Kombinat Ogrodniczy w Leonowie, filie LZNS w Chodlu, Siedliszczach i Garbowie, PKS w Rykach i Michowie.

Pracownicy strajkujących zakładów nie wychodzili na ulice i nie organizowali protestów na terenie miasta. Pozostawali w oflagowanych zakładach pracy, gdzie załogi organizowały wiece, wybierały swoich przedstawicieli do rozmów z dyrekcją zakładu i wyznaczały służbę porządkową. Postulaty dotyczyły podwyżki płac, poprawy zaopatrzenia w podstawowe produkty i artykuły oraz poprawy warunków pracy.

Lista postulatów strajkowych kolejarzy Wzła Lubelskiego PKP:

1. Podwyżka poborów zasadniczych o 1300 zł miesięcznie dla wszystkich pracowników
2. Wprowadzenie wszystkich wolnych sobót
3. Zrównanie zasiłków rodzinnych z milicją i wojskiem
4. Wprowadzi dodatek drożyzny
5. Poprawi zaopatrzenie w sklepach w artykuły spożywcze jak na I skali
6. Wprowadzi jawno nagród i awansów
7. Wybra now Rad Związków reprezentujących interesy i broniących ludzi pracy
8. Zagwarantowała niewyciągnięciu konsekwencji wszystkim pracownikom organizującym i biorącym udział w zgromadzeniu robotniczym
9. Osoby występujące w imieniu załogi muszą być szczególnie chronione
10. Generalnie poprawi warunki socjalno-bytowe
11. Funkcjonariusze MO i SB nie mają prawa wstępu do lokomotywni
12. Przedstawiciele załogi gwarantują ład, porządek i dyscyplinę
13. Wcześniejšie przejście na emeryturę w wieku 55 lat w drucach trakcyjnych
14. Do chwili wypełnienia ww. postulatów nikt nie podejmie pracy

Tego roku w Lublinie, pierwszy raz w PRL, praktycznie nie odbyły się obchody związanej 22 lipca rocznicy ogłoszenia w tym mieście Manifestu PKWN.

Informacje o lubelskich strajkach dotarły do środowisk opozycyjnych w kraju i za granicą. Środki masowego przekazu PRL w woj. lubelskim odważyła się wspomnieć o „przerwach w pracy” oraz „Apel do mieszkańców Lublina”. I sekretarza KW PZPR, przewodniczącego Wojewódzkiej Rady Narodowej Władysława Kruka. Ani razu nie użyło słowa „strajk”.

Władze nie komentowały strajków, a media nie informowały społeczeństwa ani o toczących się rokowaniach, które chociaż ciwo doprowadzały do spełnienia roszczeń, ani o istocie konfliktu. Biuro Polityczne KC PZPR powołało Komisję Rozdow z wicepremierem Mieczysławem Jagielskim, która 19 lipca przyjechała do strajkujących. Negocjacje prowadzono w poszczególnych zakładach.

25 lipca 1980 roku zaczęła się pierwsza fala robotniczych protestów, określana jako strajki lubelskie. Protestowało około 50 tysięcy osób w ponad 150 zakładach pracy. Lista postulatów kolejarzy Lubelskiego Wzrostu Kolejowego obejmowała m.in. wybory nowej Rady Zakładowej reprezentującej interesy ludzi pracy. Wymagano pociągnięcia do odpowiedzialności osób winnych marnotrawstwa i nadużyć, zmniejszenia biurokracji oraz likwidacji przywilejów nomenklatury, a w lubelskiej FSC – wolnej prasy.

Przypomnijmy, że od 1 lipca 1980 r. zaczęła obowiązywać podwyżka cen mięsa i wędlin. Tego dnia zastrajkowali robotnicy WSK PZL-Mielec (strajkowali do 5 lipca 1980), „Ursus” w Ursusie, „Autosan” w Sanoku, „Ponar” w Tarnowie, Zakładach Metalurgicznych „Pomet” w Poznaniu (strajkowali do 4 lipca), kierownicy Transbudu, zatrudnieni przy budowie elektrowni Połaniec.

8 lipca 1980 r. w Włodnickiej Wytwórni Sprzętu Komunikacyjnego Państwowych Zakładów Lotniczych w Włodniku rozpoczął się strajk, gdy cena obiadu w stołówce zakładowej została podniesiona z 10 zł 20 gr na 18 zł 10 gr.

W Włodniku zostało podpisane porozumienie pomiędzy strajkującymi a władzami PRL. Dotyczyły one nierepresjonowania strajkujących i działalności zwikowej, ale w ramach oficjalnych organizacji.

ASG